

Conclusions, reflexions i propostes del Seminari **collaboratio**

Palau Maricel de Sitges · 2 de maig de 2007

1. Introduir el concepte de Territori Socialment Responsable ha de servir per a enfortir l'enllaç entre les múltiples Responsabilitats Socials de cadascuna de les parts i els reptes del territori. No interessa tant una definició estàtica com un model que permeti monitoritzar i ajudar a definir les diferents orientacions que l'RSE pren. Un TSR es desenvolupa a partir de quatre processos centrals, cadascun dels quals aporta un retorn diferent en el temps: processos de **gestió de l'RS de totes les parts**, processos de **diàleg entre les parts**, processos d'**innovació socialment responsable** en la creació de valor, processos d'**atribució de l'RS al territori**.
2. Les polítiques d'RSE de cada país responen a les necessitats i reptes del territori, formen part d'una estratègia per a aconseguir uns objectius. Cal objectivar quins **objectius** es pretenen amb un Territori Socialment Responsable.
3. Les relacions entre iniciatives diverses es troben molt condicionades pels interessos de cadascuna de les parts, fet que de vegades dificulta l'**oportunitat de dialogar** més obertament, expressar els punts de vista sobre els reptes col·lectius, aproximar les diferents cultures organitzatives, millorar les sinèrgies i trobar vies de col·laboració. Calen **espais** que ho facilitin.
4. Quan els dirigents del tercer sector es formen en escoles de negoci els parlen de competitivitat i negociació, i no apareixen els termes 'ser competent' i cooperació. En els TSR no n'hi ha prou amb negociacions en què 'jo guanyo' i 'tu guanyes', també hem d'atendre l'impacte en 'els altres': els altres, els que no tenen veu, també hi guanyen? En un TSR ens hem de referir al "**triple guany**" o "**triple win**": "jo hi guanyo, tu hi guanyes, el territori hi surt guanyant!"
5. Moltes empreses, i especialment les pimes, tenen bones pràctiques en el camp de l'RSE que no són conegudes ni en el seu entorn més immediat i de vegades, la mateixa empresa no fa cap esforç per a divulgar-les. Ajudar-los a **divulgar les bones pràctiques** no solament els ajudarà a posar-les en valor sinó que actuarà com a factor d'arrossegament per a d'altres.

6. Una de les maneres que té l'RSE d'anar estenent-se en el territori és a través de la cadena de proveïment i de subcontractació, però no tothom té prou força per a fer prevaler el model. El paper de les grans empreses i del sector públic és fonamental per a **incorporar l'RSE en les cadenes de proveïment i subcontractació**. Els codis ètics, les clàusules socials, la compra pública ètica... són eines fonamentals per a un TSR. La introducció de l'RSE 'cadena amunt' més enllà del propi territori és una gran oportunitat per a estendre el compromís amb els principis democràtics, els **drets humans** i la sostenibilitat en aquells països més deficitaris en aquestes matèries.
7. El concepte de Responsabilitat Social ens parla d'aliances i partenariats per a maximitzar els resultats globals. Traduït al territori algú ha de liderar aquests processos. Les diferents parts han d'acceptar la **pluralitat de lideratges**, i que en cada projecte o procés hi pugui haver un lideratge que no necessàriament ha de correspondre sempre als mateixos o als més forts.
8. Les nostres societats acullen múltiples problemes que estan marcats per una gran complexitat, la qual comença per unes causes multifactorials difícils d'abordar des d'una única iniciativa. La Responsabilitat Social aplicada al territori ha d'ajudar a donar **resposta als reptes complexos**, sense reduir la complexitat sinó integrant-la en la mateixa solució cercant la complicitat, les sinèrgies i la innovació social. Algunes propostes com les que estem posant damunt la taula, sovint des de les empreses es poden veure com una moda passatgera. Cal saber transmetre-ho bé, valent-se d'un **llenguatge comprensible** per a les empreses i amb coneixement de bones pràctiques que demostrin que **no es tracta d'una moda**.
9. En el cas de les Universitats i centres acadèmics, l'RSE també és un repte, però que pren més força per la necessitat de transmetre als futurs professionals valors humanístics i sobre com assumir professionalment la Responsabilitat Social. Per la importància que pren, podem parlar de RSU (**Responsabilitat Social de les Universitats**).
10. El sector no lucratiu està fent un gran progrés i a Catalunya s'ha estructurat a partir de la Taula del **Tercer Sector** que representa un 1% del PIB. És un sector amb capacitat de diàleg, d'aportar solucions i d'establir estratègies col·laboratives però que es troba que la realitat de l'RSE va per darrera dels discursos i que els és molt difícil de dialogar. Assumeixen que tenen reptes propis als que van fent front però lamenten que el diàleg amb els altres queda molt condicionat per les urgències de finançament. Caldria fomentar **marcs de trobada i de diàleg** amb major profunditat per travar possibles aliances i desenvolupar capacitats i sinèrgies que reforcin el territori.

11. Pràctiques com el **Voluntariat d'Empresa** (o Corporatiu) sumen els punts de vista de les organitzacions no lucratives (ONL), de les empreses i de les persones i tenen un especial interès per a un TSR en la mesura que no solament fan una acció social o milloren els valors de l'empresa, sinó que faciliten que les persones que conformen una empresa i també els seus nivells directius es posin al servei de la comunitat i facilitin la capacitat de desenvolupar una millor entesa entre sectors i interessos.
12. El multilingüisme suposa un repte per a moltes organitzacions alhora que, en el cas de Catalunya, el repte de la cohesió social i la integració dels nousvinguts també té en la llengua un canal fonamental. Per això avui indubtablement la **matèria lingüística** té rellevància dins el concepte de l'RSE i caldria que fos més àmpliament considerada. Com a estratègia d'una organització socialment responsable, la política lingüística corporativa és la que conjumina l'ús de les llengües de treball o funcionals de l'organització amb el de les llengües del territori on presta serveis. Des d'un punt de vista de la cohesió social, el paper de les empreses pot ser fonamental per a ajudar a fer front al repte de la plena integració a la societat d'acollida.
13. En un TSR la incorporació de la Responsabilitat Social s'ha de produir en totes les organitzacions, fins i tot en el petit comerç, les **microempreses**, els **professionals**, ja que això ajuda a assumir col·lectivament el repte de millorar la societat.
14. Algunes **organitzacions empresarials** fomenten de manera rellevant les bones pràctiques i el compromís amb l'RSE. El seu rol és clau de cara a mostrar a les empreses, i especialment a les Pimes, el valor que aporta l'RSE i el retorn que té per al territori i per a les pròpies empreses.
15. El paper dels mitjans de comunicació és central de cara a poder divulgar l'RSE però per a això també cal que aquestes organitzacions assumeixin internament la gestió de la seva pròpia RSE. Els **mitjans de comunicació** poden suposar un factor d'arrossegament molt rellevant i poden accelerar les actituds corresponsables per part de la ciutadania.
16. Les **caixes d'estalvis** han anat recuperant el seu discurs fundacional i han anat incorporant l'RSE com una pràctica no vinculada només a l'Obra Social sinó al conjunt de l'entitat financera. La seva capacitat d'afavorir la innovació social, cercar l'eficiència i fomentar la participació de diferents parts les configura com un actor clau en la construcció d'un TSR.
17. En els territoris locals, el **sector públic** hi ha de tenir un paper clau en el lideratge, ja que articula de manera molt propera les necessitats i reptes de la societat i pot facilitar el diàleg entre les parts. Es planteja que el rol s'ha de basar

més en el lideratge i facilitar la introducció de nous valors que un paper normatiu i d'obligatorietats.

18. **Algunes organitzacions concerten interessos en el territori**, actuen com a punt d'encontre i de diàleg i fomenten línies comunes a partir de plans estratègics o altres accions. La implicació i confiança que hi tenen els diferents sectors els dóna una especial legitimitat. El marc de governança que faciliten és ideal per a incorporar l'RSE entre els seus valors i per a liderar veritables TSR.
19. Algunes empreses multinacionals tenen la capacitat de traslladar els valors de l'RSE i les seves pràctiques concretes en els diversos territoris on operen. Hi ha exemples de certs llocs on consideren algunes d'aquestes empreses més significatives com a **empreses bandera** del propi país. No solament milloren la sostenibilitat sinó que en certa manera són una representació i reforcen la identitat responsable de propi territori fet que realimenta el procés i el compromís col·lectiu amb l'RSE.
20. Desenvolupar un TSR sols serà sostenible si es vincula als diferents interessos legítims de cadascuna de les parts i als reptes del territori. Un TSR en darrer terme també **es vincula a la sostenibilitat i a la competitivitat** del propi territori i a l'equilibri entre aquests dos factors.
21. Desenvolupar un TSR té una expectativa de retorn que en gran mesura serà a llarg termini. En tot cas, segons el model exposat, es plantegen diferents processos cadascun dels quals té un **retorn en diferents moments**. RS de cada organització, processos de diàleg, solucions, i atributs, aporten retorn en fases consecutives.
22. En el model europeu hi ha unes obligacions legals i unes responsabilitats públiques que suposen un punt de partida i que no es poden eludir. El model d'RSE en el nostre context europeu parteix de l'**Estratègia de Lisboa** que vol fer compatible una economia del coneixement amb la cohesió social. Construir territoris responsables en aquest context suposar partir d'aquest model i enriquir-lo amb el concurs de totes les parts, amb espais de diàleg i amb difusió de bones pràctiques. Un TSR ha de formar part d'un **projecte de modernització del país que equipari creixement econòmic i cohesió social**.
23. Per a fer possibles les sinèrgies cal partir de l'èxit en la missió de cadascuna de les parts. Un model col·laboratiu d'èxit per a un TSR ha de **basar-se en l'excel·lència de cada part**, on cadascú se centra en allò que és fort.
24. El concepte de TSR ens obre la perspectiva de desenvolupar la comptabilitat social, capturar certs valors que per al territori són rellevants però que no queden incorporats en la comptabilitat tradicional. El model de TSR també s'ha de poder **monitoritzar**, mesurant a partir d'indicadors concrets.

25. Un TSR no està renyit amb la competitivitat però la primera condició per a poder establir un marc de responsabilitat és que les regles siguin iguals per a tothom. En un TSR cal garantir uns **punts de partida que garanteixin la igualtat** i que a partir d'aquí es pugui competir sanament sense excloure que sols les millors organitzacions sobrevisquin. Això no treu que les organitzacions més febles en el mercat, com el sector no lucratiu, no puguin merèixer una especial consideració per l'aportació especial que fan a la societat i per la necessitat que en un TSR hi hagi una diversitat de models que enriqueixin el diàleg i la capacitat de recerca de solucions a partir d'una intel·ligència distribuïda.

Més informació: www.anue.org i www.responsabilitatglobal.com

El seminari ha tingut lloc el dimecres 2 de maig de 2007 al Palau Maricel de Sitges. Hi han participat les següents persones:

- **Albert Sales.** Coordinador de la Xarxa per la Compra Pública Ètica. SETEM
- **Àngels Mataró i Pau.** Directora de l'Associació per a les Nacions Unides (ANUE)
- **Anna Bolaños.** Directora de Sostenibilitat del Grup Agbar
- **Anna Coll Vendrell,** responsable dels programes de formació i Treball del CIES Nivell 10 de l'Ajuntament de Sitges
- **Carles Campuzano i Canadés.** Diputat al Congrés i promotor de la subcomissió d'RSC.
- **Carme Arolas i Fonts.** Responsable de Sensibilització per a la Solidaritat. Oficina de Cooperació al Desenvolupament de la Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona
- **Carme Dastis.** Tècnica de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú
- **Carme Pérez.** Zal · Zona d'Activitats Logístiques / Fundació Logística Justa
- **Emma Rovira i Casals.** Gerent del Campus per la Pau i la Solidaritat de la Universitat Oberta de Catalunya
- **Enric López Carrillo.** Investigador i professor de l' Escola d'Hoteleria i Turisme CETT - Universitat de Barcelona.
- **Eric Arias Rodriguez.** Bitlonia.com
- **Eulàlia Mas i Conde.** Gerent de la Federació Catalana de Voluntariat Social
- **Fr. Xavier Agulló.** Soci fundador d'Ètia Consultoria Estratègica. Fundador i director del projecte BlogResponsable.com.
- **Francisco José Sosa Fernández.** Director de Relacions Externes d'MRW
- **Gemma Puig.** Cap de Secció de Comerç, Mercats i Fires de l'Ajuntament de Terrassa
- **Gemma Sivill.** Gerent de la Fundació Pro Penedès
- **Jaume Martí i Gual.** President de l'associació Barcelona Voluntària i de la Fundació Catalunya Voluntària
- **Jaume Pérez Santos.** Director d'RSC de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió
- **Raul López del Àguila.** BASF
- **Joan Solé i Camardons,** cap del Servei d'Informació, Difusió i Estudis de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya
- **Joaquim Collado.** Departament d'Estratègia i Comunicació d'Aigües de Manresa

- **Joaquim Millán i Alegret.** President de l'Àrea de Benestar Social. Regidor de Sanitat i Integració Europea de l'Ajuntament de Sitges/ Secretari General del Consell Català del Moviment Europeu
- **Jordi Roig i Vinyals.** Assessor i Responsable de l'Àrea de Promoció Econòmica i Ocupació de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques (ACM)
- **Jordi Sucarrats.** Gerent de la Fundació Garrotxa Líder
- **Jordi Tolrà i Mabilon.** Director de Comunicació i Promoció de l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona
- **José Antonio Lavado.** Soci director de Bidea

- **José Carlos Eiriz.** President de l'Associació Sinergrup (Grup d'entitats amb Sinèrgia Social) / Director General de la Fundació Santa Teresa del Vendrell (VenTALL) i de la Fundació Ginac (Ginesta) de Valls.
- **Josep Carbonell i Mestre.** Responsabilitat Social Corporativa de Caixa Catalunya
- **Carlos Vidal-Quadras.** Sots-dir. Àrea Voluntariat de la Fundació la Caixa
- **Josep Maria Canyelles i Pastó.** Promotor de Responsabilitat Global i de la iniciativa 'collaboratió'. Coordinador de la Comissió d'RS de l'ACCID.
- **Josep Maria Elorduy.** Cap del Gabinet de Planificació de la Diputació de Tarragona
- **Josep Maria Lloreda.** President de KH Lloreda
- **Josep Montoya i Barberà.** Membre del Secretariat Nacional de Catalunya de la UGT de Catalunya en qualitat de Secretari de Coordinació Sectorial.
- **Lluís Monset.** Gerent de l'Agrupació Catalana d'Establiments Sanitaris (ACES)
- **Idoia Jiménez.** Comunicació de Tecnol
- **Ma. Dolors Núñez i Sanchez.** Gestor de Projectes de Qualitat i Productivitat del CIDEM de la Generalitat de Catalunya
- **Maite Pascual i Horta,** directora del Centre d'Iniciatives Econòmiques de l'Ajuntament de Sitges
- **Marc Macià i Martí,** tècnic d'empresa del CIES Nivell 10 de l'Ajuntament de Sitges
- **Marcel·lí Ferrer.** Membre de la Junta Directiva de l' Associació d'Empresaris del Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès (ADEG)
- **Martí Garcia i Pons.** Director Financer Adm. i Recursos de REGESA
- **Mercè Espinosa i Tapias.** Consultora MERS
- **Mireia Mercader.** Responsabilitat Social de CECOT
- **Mònica Miquel.** Consellera de Benestar Social del Consell Comarcal del Garraf
- **Mònica Planas.** Directora musical de l'Escola de Música Freqüències
- **Montserrat Llobet i Abizanda.** Membre Responsabilitat Ciutadana (Respolis) / Col·laboradora de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) de la UAB
- **Núria Carrera i Comes.** Directora d'RS de Creu Roja Catalunya
- **Rafa Ruiz de Gauna.** Director de l'Institut de Formació i de Projectes Socials de la Fundació Pere Tarrés / Secretari de la Taula del Tercer Sector Social
- **Rafel Florenciano.** Director de Màrqueting del Grup Qualitat
- **Ramon Bartomeus.** Gerent de la Fundació Iwith
- **Roger Sunyer.** Director de l'Àrea de Participació de la cooperativa ABACUS
- **Sagrario Huelin.** Gerent de la Fundació Abertis
- **Salvador Guasch.** Membre de la Junta Directiva de l'Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció (ACCID). President de la Comissió de Gestió d'Intangibles i vicepresident de la Comissió de Responsabilitat Social.
- **Tina Ratés Brufau.** Cap de l'Àrea de Benestar Social i Sanitat de l'Ajuntament de Sitges
- **Xavier Carbonell.** Responsabilitat Social Corporativa de MANGO
- **Xavier Cardona.** President de l'Associació d'Empresaris del Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès (ADEG) i president de Prysman
- **Xavier Carruesco.** Director Àrea Sistema Integrat de Gestió / RH de KH Lloreda
- **Xavier Pastor i Pérez.** Director del Postgrau de Mediació Comunitària i Resolució de Conflictes de la Universitat de Girona / Col·laborador de GREC · Resolució de Conflictes